

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

19. de Definitione per Effecta.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

De definitione per effecta.

CAPVT XIX.

Tertius definiendi modus ad oratorias definitiones, & amplificationes aptissimus fit per effecta, estque apud quosque eloquentie aucthores frequentissimus: præter multa, quæ ex Cicerone passim in amplificatione notavi, proferam vnum ex D. Ambrosio locum artificiosissime expressum. (Ebrietas fomentum libidinis, ebrietas incitium insaniz, ebrietas venenum sapientiz. Hæc sensus hominum mutat, & formas, per hæc fiunt ex hominibus equi adhiuientes. Siquidem naturali vapore corporis calidi, & præter naturam vini calore inflammati, cohibere se non queunt; & in bestiales libidines excitantur, ut nullum tempus præscriptum habeant, quod doceat indulgere concubitui. Vocem amittunt, colore variantur, oculis ignescunt, ore anhelant, fremunt naribus, in furore ardescunt, sensu excidunt. Hinc phrenesis periculosa, hinc calculi gratis poena, hinc exitialis cruditas, hinc vomitus frequens, semefas epulas cum internorum viscerum cruore fundentium. Hinc etiam vanæ imagines, incerti visus, instabilis gressus, umbras sæpè transiliunt sicut foueas. Nutat his cum facie terra, subitò erigi, & inclinari videtur, & quasi vertatur, timentes in faciem ruit, & solum manibus apprehendunt, aut concurrentibus montibus sibi videntur includi. Murmur in auribus, tanquam maris fluctuantis fragor, & resonantia fluctu littora. Canes si videt in leones arbitrantur, & fugiunt. Alij risu soluantur incondito, Alij inconsolabili more deplorant, alij cernunt irrationabiles pauores. Vigilantes somniant, dormientes litigant. Vita huius somnium est, somnus huius mors est.) Hæc est definitio, siue descriptio per effecta, cuius imitatio, latum ut vides, dicendi campum suggerit. Prouidendum tamen ne nimis leues effectuum minutiz disquirantur. Deinde, ut quæ in longa descriptione afferantur, ordinem inter se, & decoras ab uno ad alterum transitiones habeant.

Eschil. in Prometheus.

Τοῖον δὲ Τυφῶν ἐξαναζήσεται χθλὸν
Θερίμοις ἀπλῶς ἄβλεστοι πυρπύρον ἄλλης.
Hanc autem Typhon ebulliens eructat iram,
Feruentibus talis immensa & flammis uota tempestas.

Seneca in Oedipo.

Atque in eo longè prudentius Seneca, quàm Sophocles, qui in Oedipo, terram illam grassantis pestis stragem. descriprurus, incipit:
Iam nocte pulsa dubius effulsit, dies,
Et nubi mæstum squalida exoritur imbrax,
Lamenq; flamma tristes luciferæ gerens.
At ille inter tot miserandos effectus, quos describit:

Sophoc. in Oedipo.

Ἡ δὲ σαλευθὴ καὶ νακρόσασα κάρη
Βοῶν ἐτ' οὐχ οἷά τ' εἰ ποινὴ σάλας.
Θήνισσα μὲν κάλυξιν ἐκάρποις χθονός,
Θθίνισσα τ' ἀγέλας βενόμοις, τοκιστή-
τε
Λυόντις γυναικῶν &c.
Vbi (inquit) fluctu quassatur, nec lenara
Ex profundis caput uales, ex cruenta tempestas:
Interiit enim iam frugifera folliculi terra,
Interiit soboles armeniorum, vna cum immatura

Et ibi mulierum.
Causam verò superiorem pestis non exprimit: quod scitè non omisit Virgilius, & necid:
Corrupto cæli tractu, miserandaque uenis
Arboribusque sariisque lites, & leuifera annua.
Linquebant dulces animas, aut agria trahébant
Corpora: Tunc steriles exurere Sirus agros;
Ardebant herba, & uicium seges agræ nugabat.

Neque verò tantum vna causa, sed plures ad vim maiorem & amplificationem commemorari solent: ut si in ira, non tantum ardor, & ebullitio sanguinis, sed priores etiam causæ prodantur, ut obliuio beneficiorum, contemptus minorum iniuriarum, & cetera eiusmodi.

Hæc similitudine du-
Ha à mari
præclariss-
Clemens
Alexandr.
pad. l. 2. p. 1.
ebrietas
seducta
si cetera
nomina.